

**ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽIOGELIS“
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS
VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių lopšelio-darželio „Žiogelis“ (toliau lopšelis-darželis) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017m. kovo 22d. įsakymu Nr. V-190 Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685; Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204.
2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti įstaigos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką.
3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu.
4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:
 - 4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;
 - 4.2. kiekvienas lopšelio-darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas įstaigos darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti;
 - 4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;
 - 4.4. Visi įstaigos darbuotojai turi būti supažindinti su darželio smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai. Ugdytinių tėvai su tvarkos aprašu turi būti supažindinti žodžiu tėvų susirinkimo metu, tvarkos aprašas patalpintas internetiniame darželio puslapyje.
5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
6. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.
 - 6.1. Išskiriamos šios smurto formos:
 - 6.1.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.
 - 6.1.2. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):
 - 6.1.3. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
 - 6.1.4. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;
 - 6.1.5. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.
 - 6.2. Patyčių dalyviai:
 - 6.2.1. patyčias patiriantis vaikas – mokinys/vaikas iš kurio yra tyčiojamas.

- 6.2.2. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.
 - 6.2.3. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys.
 - 6.2.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.
7. Įstaigoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:
- 6.3. vaikų prieš vaikus;
 - 6.4. įstaigos darbuotojų prieš vaikus;
 - 6.5. vaikų prieš įstaigų darbuotojus;
 - 6.6. vaikų tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš kitus vaikus, pedagogus.
7. Prevencija suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.
8. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus ugdytinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą.
9. Intervencija suprantama kaip įstaigos vadovo, pavaduotojų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų darbuotojų (toliau – mokyklos/darželio darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA

- 10. Patyčių prevencija, intervencija yra svarbi įstaigos veiklos dalis, kurios **planavimu, organizavimu ir stebėseną** rūpinasi įstaigos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, pedagogai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, o **jos vykdyme** dalyvauja visi įstaigos bendruomenės nariai. Įstaigos vadovas yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, jo pristatymą bendruomenei.
- 11. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisija, kuri kiekvienais mokslo metais, spalio mėnesį:
 - 11.1. vykdoma darbuotojų anoniminė apklausa apie patyčias ir/ar jų užuomazgų atsiradimą darželyje tarp vaikų;
 - 11.2. VGK aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymą;
 - 11.3. VGK teikia siūlymus įstaigos vadovui dėl patyčių prevencijos, intervencijos priemonių įgyvendinimo darželyje;
 - 11.4. konsultuoja bendruomenės narius smurto ir patyčių prevencijos klausimais.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA

- 12. Visais smurto ir patyčių atvejais kiekvienas darželio darbuotojas nedelsdamas reaguoja:
- 13. pastebėjus smurtą ir/ar patyčias – nutraukia tokį įtarimą keliančius veiksmus;
 - 13.1. Primena asmeniui mokyklos/darželio nuostatas ir elgesio taisykles;
 - 13.2. Jei nukentėjusiam reikia pagalbos, kreipiasi į institucijas pvz., policija, Vaiko teisių apsaugos skyrius, greitoji pagalba, pagalbą galinčius suteikti asmenis t.y. tėvus, globėjus ar įstaigos darbuotojus;
 - 13.3. Patyčių atveją nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja darželio raštinėje, patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2).
- 14. Pastebėtus patyčių atvejus, grupės auklėtojas pildo patyčių formą (priedas Nr. 1.) iki trijų (3) kartų;
 - 14.1. analizuoja ir sprendžia patyčių atvejus tarp ugdytinių. Pedagogui, nepavykus išspręsti problemos, informuoja VGK narius.
- 15. VGK veiksmai:
 - 15.1. Gavusi informaciją, išsiaiškina ir įvertina situaciją;

- 15.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja jų tėvus (globėjus);
 - 15.3. numato veiksmų planą situacijos sprendimui ir supažindina patyčių situacijos dalyvius (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, su grupės vaikais, socialiniu pedagogu);
 - 15.4. patyčių dalyviams, nevykdžius veiksmų plano, organizuojamas pakartotinas susitikimas dėl veiksmų plano tobulinimo;
 - 15.5. Kiekvieną kartą informuoja darželio vadovą žodžiu apie esamą patyčių situaciją ugdymo įstaigoje.
16. Ypatingais atvejais, jei numatytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, smurto ir patyčių sustabdyti nepavyksta, kreipiasi į policiją ir VTAS.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

Pritarta įstaigos tarybos 2017-09-03

PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

Pranešimo data / Registracijos Nr.

Ugdymo įstaigos pavadinimas

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios (vieta):	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinė: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Žodinė: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Socialinė: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Kibernetinė: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ .	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Bendruomenės nario, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, grupė, pareigos:	
Bendruomenės nario, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, grupė, pareigos:	
Ugdytinio/nių, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas ir sprendimai:

--

